

UDHËZUES GUIDELINES SMERNICE

për Mbrojtjen e Fëmijëve në Media
on the Child Protection in Media
o Zaštiti Dece u Medijima

Këshilli i Mediave të Shkuara të Kosovës
Press Council of Kosovo
Zaeti Stampi Kosova

unicef

Udhëzues

për Mbrojtjen e Fëmijëve në Media

Udhëzuesi ka për qëllim të ofrojë sqarime më të detajuara për zbatimin e kapitullit të gjashtë të Kodit të Mediave të Shkruara të Kosovës.

Zyrja e UNICEF-it në Kosovë dhe Këshilli i Mediave të Shkruara të Kosovës kanë hartuar këto parime për të ndihmuar gazetarët përderisa raportojnë mbi çështjet që prekin fëmijët. Ato ofrohen si udhëzime që UNICEF-i dhe Këshilli i Mediave të Shkruara të Kosovës besojnë se do të ndihmojë mediat për të mbuluar fëmijët në një mënyrë të përshtatshme dhe të ndjeshme ndaj moshës.

Udhëzimet synojnë të mbështesin qëllimet më të mira të gazetarisë etike, t'i shërbejnë interesit publik pa i shkelur të drejtat e fëmijëve. Qëllimi i këtij udhëzimi është të japë disa shpjegime më të hollësishme për zbatimin e kapitullit të gjashtë të Kodit të Mediave të Shkruara të Kosovës. Paragrafët udhëzues duhet në çdo rast të interpretohen në kuadër të standardeve më të mira ndërkombëtare të përfshira në Kushtetutën e Kosovës dhe të zbatohen në interesin më të mirë të fëmijës.

Kodi i Mediave të Shkruara të Kosovës

VI. Mbrojtja e fëmijëve dhe të miturve

Udhëzuesi ka për qëllim të ofrojë sqarime më të detajuara për zbatimin e kapitullit të gjashtë të Kodit të Mediave të Shkruara të Kosovës.

Dinjiteti dhe të drejtat e çdo fëmije duhet të respektohen në çdo rrethanë.

Në intervistimin dhe raportimin e fëmijëve, vëmendje e veçantë duhet t'i kushtohet të drejtës së çdo fëmije për privatësi dhe konfidencialitet, për të dëgjuar mendimet e tyre, për të marrë pjesë në vendimet që prekin ata/ato dhe për t'u mbrojtur nga dëmet dhe ndëshkimet, përfshirë potencialin e dëmit dhe ndëshkimit.

1. Gazetarët nuk do t'i intervistojnë apo fotografojnë fëmijët nën moshën 18-vjeçare rreth çështjeve që kanë të bëjnë fjalë për familjen e tyre, pa pëlqimin e prindit apo të ndonjë të rrituri i cili është përgjegjës për fëmijën.
2. Gazetat, portalet dhe agjencitë e lajmeve në asnjë mënyrë nuk do t'i identifikojnë fëmijët nën moshën 18-

vjeçare të cilët janë të përfshirë në vepra penale, qoftë si dëshmitarë, apo të pandehur.

3. Trajtimi i rrëfimeve të tragjeditë personale duhet të zhvillohet me kujdes, ndërkohë që ndaj individëve të prekur nga tragjedia duhet pasur qasje mirëkuptimi dhe diskrecioni.

1. Fëmijët kanë të drejtë në liri të shprehjes, mbrojtje, privatësi, vendimarrje dhe vëmendje të veçantë. Gjatë raportimeve mediale këto të drejta duhet të balancohen gjithmonë në favor të interesit të fëmijës.

2. Gjatë trajtimit të storieve që përfshijnë fëmijët, gazetari duhet të ketë parasysh kontekstin dhe ndjeshmërinë e temës, përfshirjen emocionale të fëmijës në temë dhe pjekurinë dhe aftësinë gjyquese të fëmijës.

3. Në çdo rast të përfshirjes së fëmijëve në raportime mediale, gazetari duhet të tregojë kujdes të veçantë për mirëqënien fizike dhe emocionale të fëmijës.

4. Niveli i kujdesit të veçantë duhet të përcaktohet duke pasur në mendje moshën, gjininë, pjekurinë, përkatësinë kulturore, etnike dhe religjioze dhe përvojën personale jetësore të fëmijës.

5. Para se të përfshijë fëmijët në raportime mediale, gazetari mund të hulumtojë rrethanat personale të tij për të vlerësuar rrezikun emocional dhe fizik.

6. Përfshirja e fëmijëve në raportime mediale nuk duhet t'u shkaktojë atyre shqetësim dhe tronditje shtesë. Në raste të veçanta dhe varësisht nga konteksti, mund të jetë në pajtim me standardet etike që në raportimet mediale fëmija t'i ekspozohet një doze të shqetësimit.

7. Fëmijët nuk duhet të intervistohen pa lejen paraprake nga prindërit, kujdestari ose një palë e tretë që ka fëmijën nën mbikqyrje. Leja paraprake duhet të kërkohet në tema që janë të ndjeshme emocionalisht, kundërthënëse dhe reportazhe të gjata që fokusohen kryesisht në fëmijën.

8. Mungesa e lejes paraprake mund të arsyetohet në raste shumë të veçanta. Gazetari nuk ka nevojë të kërkojë leje paraprake për tema që nuk konsiderohen kundërthënëse.

9. Gazetari ose foto-reporteri që fotografon apo xhiron fëmijën në mënyrë të identifikueshme nga publiku, duhet të kërkojë leje paraprake nga fëmija, prindërit, kujdestari ose një palë e tretë që ka fëmijën nën mbikqyrje.

10. Gazetari duhet të sigurohet që fëmija apo palët që japin lejen të jenë mjaftueshëm të pjekur dhe të aftë për të kuptuar pasojat e fotografimit apo xhirimit.

11. Gazetari duhet të informojë fëmijën dhe kujdestarin e tij se për çfarë arsye do të bëhet fotografia dhe si do të përdoret ajo.

12. Gazetari duhet të sigurohet që fëmija nuk do të portretizohet në fotografi si viktimë dhe se do të jetë i veshur në mënyrë adekuate.

13. Kur gazetari ripublikon material në të cilin përfshihet fëmija, ai duhet të marrë parasysh faktin që rrethanat dhe konteksti i fëmijëve ndryshon shpejtë. Gazetari duhet të sigurohet që materiali i ripublikuar nuk do të dëmtojë fëmijën e përfshirë dhe se materiali i ripublikuar nuk do të prezantojë fëmijën në kontekst negativ.

14. Gazetari duhet të respektojë privatësinë e fëmijës dhe nuk duhet ta ekspozojë fëmijën më shumë se sa që mund të jetë ekspozuar.

15. Gazetari që përdorë informacione dhe fotografi të fëmijës nga llogaria personale në media sociale, duhet ta bëjë këtë në raste shumë të veçanta duke e respektuar privatësinë e fëmijës.

16. Gazetari nuk duhet të zbulojë identitetin e fëmijës së dënuar për vepër penale. Identiteti i fëmijës nuk mund të zbulohet në asnjë mënyrë nëse ai është i dyshuar, akuzar apo dënuar për vepër penale, viktimë seksuale, viktimë e trafikimit, viktimë e dhunës në familje ose nëse është HIV pozitiv.

17. Në rastet e lartpërmendura, gazetari duhet të mbrojë identitetin e fëmijëve duke mos publikuar asnjë informatë që mund të çojë në identifikimin e fëmijës.

18. Gazetari mund të konsultojë fëmijën dhe prindërit ose kujdestarin se si dëshirojnë të përshkruhen.

19. Zbulimi i identitetit të fëmijëve mund të bëhet kur autoritete publike lëshojnë komunikata me të dhëna të plota të fëmijëve, për shembull kur përmes fotografisë kërkohet ndihmë për gjetjen e një fëmijë të zhdukur dhe në raste të rralla kur fëmija ka nevojë të tregojë anën e tij të stories.

20. Kur gazetari planifikon të raportojë për një temë të ndjeshme mund të konsultohet me një doktor, psikolog ose mësues.

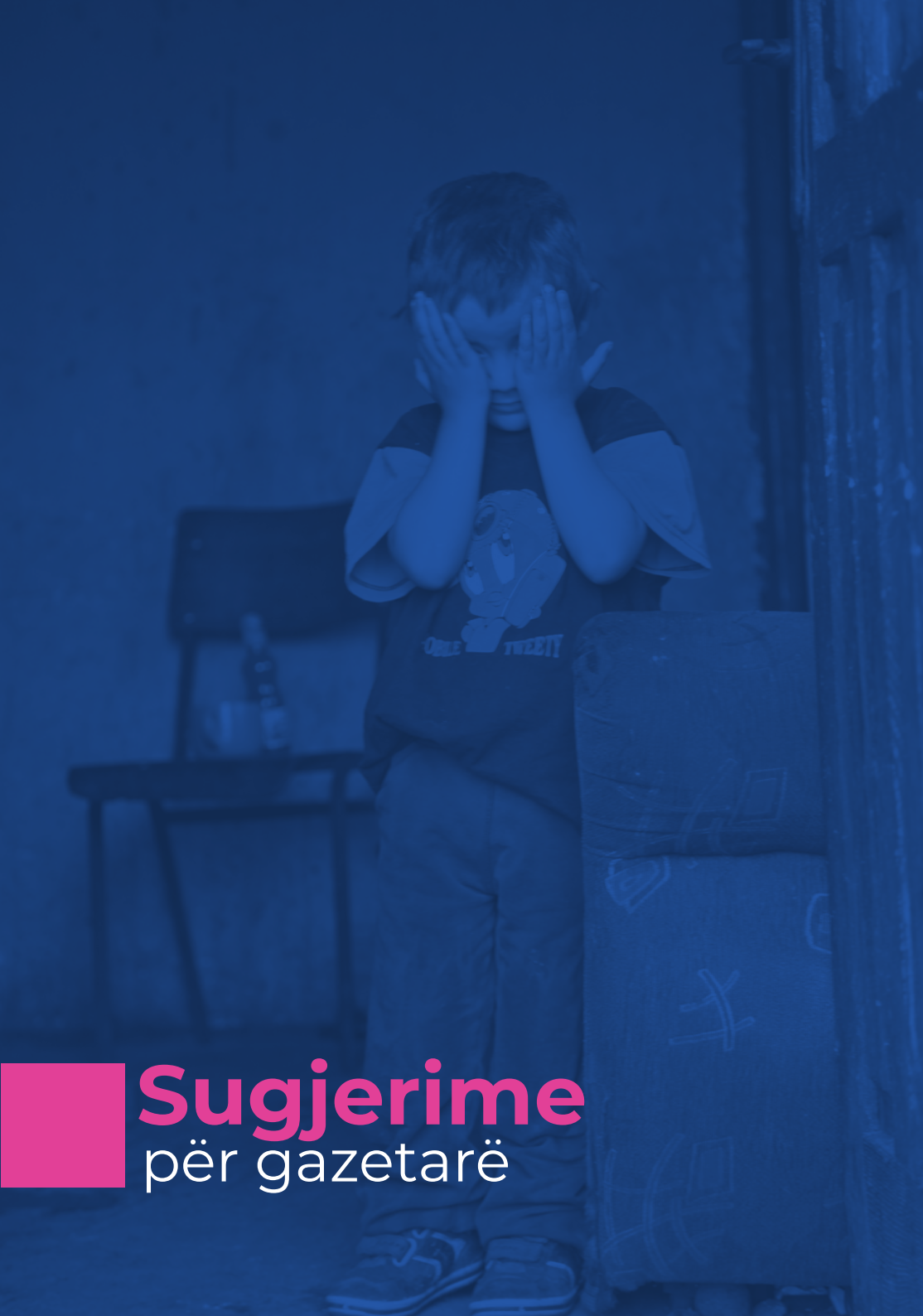
21. Rekomandohet që gazetari të ruajë dokumentet dhe materialet e mbledhura gjatë përgatitjes së raportimit për fëmijën për të dëshmuar që ka vepruar në pajtim me standardet etike.

Lista Kontrolluese për gazetarë

Në mënyrë që gazetarët të veprojnë në pajtim me këtë udhëzues, rekomandohen që gjatë përgatitjes së storjes dhe para publikimit të saj marrin parasysh këtë listë të gjërave që është formuluar në formë të pyetjeve.

- 1.** A i kam kontaktuar prindërit ose kujdestarin për të diskutuar storien paraprakisht?
- 2.** A kam marrë leje nga prindërit ose kujdestari për të intervistuar fëmijën?
- 3.** A jam siguruar që fëmija nuk do të ketë pasoja fizike ose emocionale për shkak të raportimit tim?
- 4.** A jam duke e respektuar të drejtën e fëmijës për liri të shprehjes?
- 5.** A jam duke u siguruar që fëmija të jetë subjekt i stories e jo objekt?
- 6.** A jam siguruar që të mbrojtë privatësinë e fëmijës mjaftueshëm?
- 7.** A i kam fshehur të gjitha informatat që mund të çojnë në zbulimin e identitetit të fëmijës së përfshirë në veprime të jashtëligjshme ose fëmijës viktimë?
- 8.** A e kam konsultuar ekspertin për të kuptuar rrethanat komplekse të fëmijës?

Sugjerime për gazetarë

Për të mbajtur të drejtat e fëmijëve në agjendën e lajmeve, UNICEF-i rekomandon disa tema të cilët gazetarët mund t'i trajtojnë gjatë raportimeve të tyre. Disa prej tyre janë të renditura më poshtë. Tematikat janë prezantuar në formë të pyetjeve që mund të shtrohen nga gazetarët.

1. Fëmijët me aftësi të kufizuara – çfarë statusi ligjor dhe social kanë fëmijët me aftësi të kufizuara, a kanë ata mundësi të barabarta në krahasim me të tjerët dhe si përceptohen në shoqëri?

2. Fëmijët dhe diskriminimi – a janë fëmijët të diskriminuar në ndonjë formë, a luan ndonjë rol në diskriminim e tyre përkatësia etnike e tyre dhe si ndikon diskriminimi në jetën e tyre?

3. Fëmijet dhe familja – si përkufizohet familja sipas legjislacionit vendor, a janë procedurat e divorcit në favor të fëmijës dhe sa merret në konsideratë mendimi i fëmijëve gjatë procedurave gjyqësore?

4. Puna e fëmijëve – a ka mekanizma institucionale që mbikqyrin punën e fëmijëve, a zbatohen konventat ndërkombëtare për mbrojtjen e fëmijëve në Kosovë dhe a ka raste të punës së detyruar, skallvërisë dhe shfrytëzimit seksual të fëmijëve?

5. Shëndeti dhe mirëqenia e fëmijës – a ka statistika vjetore të shëndetit të fëmijëve, sa është niveli i vdekshmërisë, a ka vdekje para moshës pesë vjeçare dhe a ka përhapje të sëmundjeve si tuberkolozi?

6. Fëmijët në kujdesin publik – si janë kushtet në institucionet ku fëmijët jetojnë dhe mësojnë, a ndalohet ndëshkimi fizik i fëmijëve, si monitorohet abuzimi në shtëpi dhe a kanë fëmijët mjete juridike për t'u ankuar?

7. Arsimi – a kanë fëmijët mundësi të barabarta të arsimimit pavarësisht prejardhjes etnike apo vendbanimit (fshat dhe qytet), a janë të përfshirë fëmijët në përcaktimin e rregullave dhe disiplinës në shkollë dhe a janë tarifatat e shkollave të përballueshme për prindërit?

8. Fëmijët dhe krimet – a i trajton ligji fëmijët dhe të rinjtë ndryshe nga të rriturit, si perceptohen viktimat e krimit në shoqëri dhe si mbrohen ata?

9. Abuzimi dhe shfrytëzimi seksual i fëmijëve – a marrin fëmijët edukim seksual nga institucionet arsimore, si arrihet mosha e pëlqimit për veprimtari seksuale, a ka abuzim të fëmijëve për qëllime seksuale?

10. Përgjegjësitë e shtetit – A monitorohet zbatimi i Konventës mbi të Drejtat e fëmijëve, cilat janë mangësitë në zbatimin e saj dhe çfarë janë duke bërë autoritetet të adresojnë sfidat në zbatimin e Konventës?

Guidelines

on the Child Protection in Media

Reporting on children and young people has its special challenges. In some instances the act of reporting on children places them or other children at risk of retribution or stigmatization.

UNICEF and Kosovo Press Council have developed these principles to assist journalists as they report on issues affecting children. They are offered as guidelines that UNICEF and Kosovo Press Council believes will help media to cover children in an age-appropriate and sensitive manner. The guidelines are meant to support the best intentions of ethical reporters: serving the public interest without compromising the rights of children.

The purpose of this guideline is to provide some more detailed explanations for the implementation of the sixth chapter of the Press Code of Kosovo. Guiding paragraphs should in any instances interpreted in the frame of best international standards embedded in the Kosovo Constitution and implemented in the best interest of the Child.

Press Code of Kosovo

VI. Child Protection

The dignity and rights of every child are to be respected in every circumstance.

In interviewing and reporting on children, special attention is needed to ensure each child's right to privacy and confidentiality, to have their opinions heard, to participate in decisions affecting them and to be protected from harm and retribution, including the potential of harm and retribution.

1. Journalists should not interview or take photos of children under the age of 18 years old on matters involving the child's family without the consent of a parent or of another adult person who is held responsible for the child.

When possible and appropriate, this permission should be in writing. Permission must be obtained in circumstances that ensure that the child and guardian are not coerced in any way and that they understand that they are part of a story that might be disseminated locally and globally. This is usually only ensured if the permission is obtained in the child's language and if the decision is made in consultation with an adult the child trusts.

2. Newspapers, portals and news agencies shall not, under any circumstances, identify children under the age of 18 years old who are involved in criminal cases as victims, witnesses or defendants.

3. The treatment of stories involving personal tragedies shall be handled carefully, while the individuals affected by these tragedies shall be approached with good understanding and discretion.

1. Children are entitled to freedom of expression, protection, privacy, decision-making and special attention. During media reporting these rights should always be balanced in favor of the best interest of the child.

2. When dealing with stories involving children, a journalist should take into account the context and sensitivity of the topic, the child's emotional involvement in the topic and the child's maturity and the ability to judge.

3. In any case of the child's involvement in media reporting, the journalist should pay special attention to the child's physical and emotional well-being.

In film, video and radio interviews, consider what the choice of visual or audio background might imply about the child and her or his life and story.

Ensure that the child would not be endangered or adversely affected by showing their home, community or general whereabouts.

Pay attention to where and how the child is interviewed. Limit the number of interviewers and photographers. Try to make certain that children are comfortable and able to tell their story without outside pressure, including from the interviewer.

4. The level of special attention must be determined by having in mind the child's age, gender, maturity, cultural, ethnic and religious affiliation as well as the personal life experience of the child.

5. Before involving children in media coverage, the journalist should investigate the child's personal circumstances in order to assess the emotional and physical danger.

6. The involvement of children in media coverage must not cause them additional anxiety and concern. In special cases and depending on the context, it may be in accordance with the ethical standards that in the media coverage the child is exposed to a dose of anxiety.

7. Children should not be interviewed without the prior permission of the parents, guardians or a third party

that is having the child under supervision. Prior permission should be requested in relation to the topics that are emotionally sensitive, controversial as well as in long stories focusing mainly on the child.

8. The lack of prior permission can be justified in very special cases. The journalist does not need to ask for a prior permission in relation to the topics that are not considered controversial.

9. A journalist or a photoreporter who takes photos of the child or films the child so that he/she is identifiable by the public must request a prior permission from the child, the parents, the guardian or a third party that is having the child under supervision.

10. The journalist should ensure that the child or the parties granting permission are sufficiently mature and capable of understanding the consequences of taking photos or filming.

11. The journalist should inform the child and his guardian why the photograph is going to be taken and how it is going to be used.

12. The journalist should ensure that the child is not going to be portrayed as a victim on the photograph and that he/she will be appropriately dressed.

13. When a journalist re-publishes the material where a child is involved, he/she should consider the fact that the circumstances and the context of the children change rapidly. The journalist should ensure that the republished material shall not harm the involved child and it shall not introduce the child in a negative context.

14. A journalist should respect the child's privacy and should not expose the child more than he/she can be exposed.

15. A journalist who uses information and photographs of a child from his/her personal account into social media should do this in very special cases while respecting the privacy of the child.

16. A journalist should not reveal the identity of the child convicted of a criminal offense. The child's identity cannot be revealed in any case if he/she is a suspect, accused or convicted of a criminal offense, a sexual victim, a victim of trafficking, a victim of domestic violence or if he/she is HIV positive.

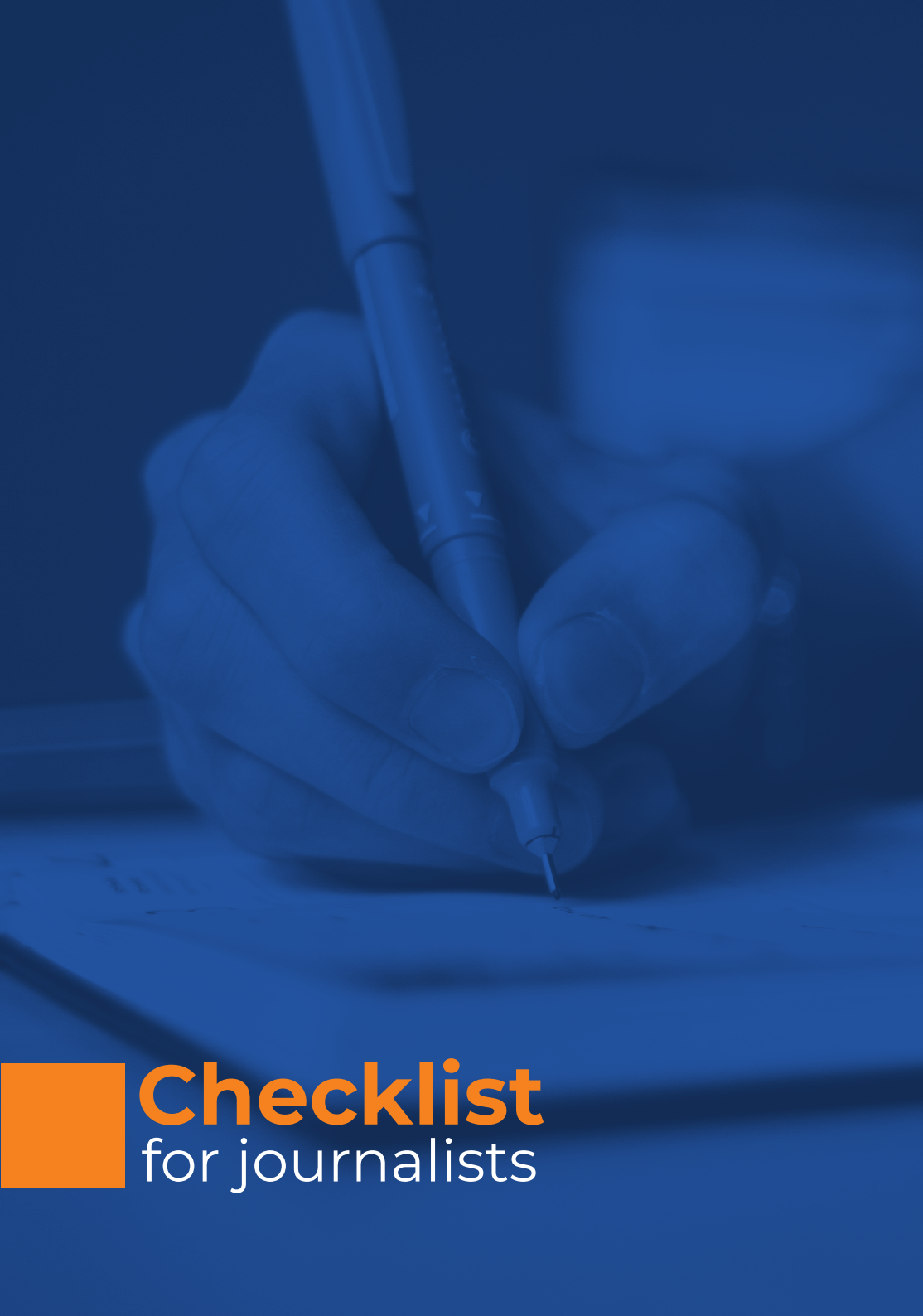
17. In the aforementioned cases, a journalist should protect the child's identity by not publishing any information that may lead to the identification of the child.

18. The journalist may consult the child and the parents or the guardian on how they want to be described.

19. Revealing children's identity can be conducted in cases when the public authorities issue press releases with full records of the children, e.g. when requesting help in finding a missing child through a photograph or in rare cases when the child needs to reveal his/her side of the story.

20. When a journalist plans to report on a sensitive subject he may consult a doctor, a psychologist or a teacher.

21. It is recommended that the journalist retains the documents and the materials collected during the preparation of the report about the child in order to prove that he/she has acted in compliance with the ethical standards.

Checklist for journalists

In order to act in accordance with this guideline, the journalists are recommended that during the preparation of the story and prior to its publication they should take into account this checklist that was compiled in the form of questions.

- 1.** Have I contacted the parents or the guardian in order to discuss the story in advance?
- 2.** Have I received permission from the parents or the guardian to interview the child?
- 3.** Have I made sure that the child will not have any physical or emotional consequences because of my reporting?
- 4.** Am I respecting the child's right to freedom of expression?
- 5.** Am I making sure that the child is to be the subject of the story rather than an object?
- 6.** Have I made sure to sufficiently protect the privacy of the child?
- 7.** Have I classified all the information that could lead to the disclosure of the identity of a child involved in illegal acts or of a child victim?
- 8.** Have I consulted an expert in order to understand the complex circumstances of the child?

Suggestions for journalists

To keep children's rights in the news agenda, UNICEF recommends several topics that journalists can address during their reporting. Some of them are listed below.

The themes are presented in the form of questions that can be introduced by journalists.

1. Children with disabilities – what legal and social status do the children with disabilities have, do they have equal opportunities compared to others and how are they perceived in society?

2. Children and discrimination – are the children discriminated in any form, does their ethnicity play a role in their discrimination and how does discrimination affect their lives?

3. Children and the family – how is “the family” defined by the domestic legislation, are the divorce proceedings in favor of the child and how much is the opinion of children taken into consideration during these court proceedings?

4. Child labour – are there institutional mechanisms that monitor child labor, are international conventions on child protection implemented in Kosovo and are there cases of child forced labor, child slavery and sexual exploitation of children?

5. Children's health and wellbeing – are there annual statistics on children's health, what is the level of their mortality, are there deaths before the age of five, and is there any spread of diseases like tuberculosis?

6. Children in public care – what are the conditions like in the institutions where children live and learn, is physical punishment prohibited, how is the abuse in children's homes monitored, and do children have safe remedies to complain?

7. Education – do children have equal access to education regardless of their ethnicity or place of residence (village and city), are the children involved in determining the school rules and discipline and are the school fees affordable for the parents?

8. Children and crimes – does the law treat children and young people differently from the adults, how are the crime victims perceived in society and how are they protected?

9. Sexual abuse and exploitation of children – do children get any information about sexual education from the educational institutions, how is the age of consent for sexual activity achieved, is there any child abuse for the sexual purposes?

10. The responsibilities of the state – is the implementation of the Convention on the Rights of the Child being monitored, what are the gaps in its implementation and what are the authorities doing in order to address the challenges in the implementation of the Convention?

Smernice

o zaštiti dece u medijima

Izveštavanje o deci i mladima ima svoje posebne izazove. U nekim slučajevima, čin izveštavanja o deci stavlja njih ili drugu decu u rizik od odmazde ili stigmatizacije.

UNICEF i Savet za štampu Kosova su razvili ove principe kako bi pomogli novinarima pri izveštavanju o pitanjima koja se tiču dece. Dati principi su ponuđeni kao smernice, za koje UNICEF i Savet za štampu Kosova smatraju da će pomoći medijima da pokriju pitanja koja se tiču dece na odgovarajući i osetljiv način. Smernice imaju za cilj da podrže najbolje namere etičkih novinara: da služe javnom interesu bez ugrožavanja prava dece.

Svrha ove smernice je da pruži detaljnija objašnjenja za primenu šestog poglavlja Kodeksa za štampu Kosova. Vodeći stavovi se u svakom slučaju trebaju tumačiti u okviru najboljih međunarodnih standarda ugrađenih u Ustav Kosova, i sprovesti u najboljem interesu deteta.

Kodeks za štampu Kosova

VI. Zaštita dece

Dostojanstvo i prava svakog deteta se trebaju poštovati u svim okolnostima.

Prilikom intervjuisanja i izveštavanja o deci, potrebna je posebna pažnja kako bi se osiguralo pravo svakog deteta na privatnost i poverljivost, da se njihova mišljenja čuju, da učestvuju u odlukama koje se tiču njih, i da budu zaštićena od štete i odmazde, uključujući i od potencijala za štetom i odmazdom.

1. Novinari ne treba da intervjuišu ili fotografišu decu mlađu od 18 godina o pitanjima koja se tiču njihove porodice bez saglasnosti roditelja ili druge odrasle osobe koja je odgovorna za dete.

Kada je to moguće i odgovarajuće, ova dozvola treba da bude u pisanoj formi. Dozvola se mora pribaviti u okolnostima koje obezbeđuju da dete i staratelj nisu prisiljeni na bilo koji način i da shvate da su deo priče koji se može distribuirati na lokalnom i globalnom nivou.

Ovo se obično vrši samo ako se dozvola dobije na jeziku deteta i ako se odluka donosi uz konsultaciju sa odraslom osobom kojoj dete veruje.

2. Novine, portali i novinske agencije ne trebaju, pod bilo kojim okolnostima, identifikovati decu mlađu od 18 godina koja su uključena u krivične predmete kao žrtve, svedoci ili optuženi.

3. Tretiranje priča o ličnim tragedijama će se pažljivo rukovoditi, dok se osobama koje su pogođene ovim tragedijama pristupa uz adekvatno razumevanje i diskreciju.

1. Deca imaju pravo na slobodu izražavanja, zaštitu, privatnost, odlučivanje i posebnu pažnju. Tokom medijskog izveštavanja, ova prava trebaju uvek biti izbalansirana u korist najboljih interesa deteta.

2. Kada su u pitanju priče koje uključuju decu, novinar treba uzeti u obzir kontekst i osetljivost teme, emocionalno učešće deteta u ovoj temi, i zrelost i sposobnost deteta da proceni datu situaciju.

3. U svakom slučaju učešća deteta u medijskom izveštavanju, novinar treba posvetiti posebnu pažnju fizičkom i emocionalnom blagostanju deteta.

U filmskim, video i radio intervjuiima, razmislite o tome koji bi izbor vizuelne ili audio pozadine mogao imati značaj za dete i njegov život i priče. Obezbedite da dete ne bude ugroženo ili da se na njega ne utiče negativno pokazivanjem njihove kuće, zajednice ili opšte lokacije.

Obratite pažnju na to gde i kako se dete intervjuiše. Ograničite broj anketara i fotografa. Pokušajte da se uverite da se deca osećaju udobno i sposobno da ispričaju svoju priču bez spoljnog pritiska, uključujući i od ispitanika.

4. Stepen posebne pažnje se mora odrediti imajući u vidu starost, pol, zrelost deteta; kulturna, etnička i verska pripadnost deteta, kao i lično iskustvo deteta.

5. Pre nego što uključite decu u medijsku emisiju, novinar treba istražiti lične prilike deteta kako bi procenio emocionalnu i fizičku opasnost.

6. Uključivanje dece u medijsko pokrivanje im ne sme prouzrokovati dodatnu nervozu i zabrinutost. U posebnim slučajevima i u zavisnosti od konteksta, može biti u skladu sa etičkim standardima da se tokom medijske pokrivenosti dete izloži dozi nervoze.

7. Deca se ne trebaju intervjuisati bez prethodnog odobrenja roditelja, staratelja ili treće osobe koja ima dete pod nadzorom.

Trebalo bi tražiti prethodnu dozvolu u vezi sa temama koje su emotivno osetljive, kontroverzne, kao i za duge priče koje se uglavnom fokusiraju na dete.

8. Nedostatak prethodne dozvole se može opravdati samo u posebnim slučajevima. Novinar ne mora da traži prethodnu dozvolu u vezi sa temama koje se ne smatraju kontroverznim.

9. Novinar ili foto-reporter koji pravi fotografije deteta ili kamerom snima dete, gde se ono može identifikovati od strane javnosti, mora zahtevati prethodnu dozvolu od deteta, roditelja, staratelja ili treće osobe koja ima dete pod nadzorom.

10. Novinar treba da obezbedi da dete ili stranke koje izdaju dozvolu budu dovoljno zrele i sposobne da razumeju posledice fotografisanja ili snimanja.

11. Novinar treba da obavesti dete i njegovog staratelja zašto će fotografija biti snimljena i kako će se koristiti.

12. Novinar treba da obezbedi da dete neće biti prikazano kao žrtva na fotografiji i da će ono biti adekvatno obučeno.

13. Kada novinar ponovo objavljuje materijal u kome je dete uključeno, on/ona treba da uzme u obzir činjenicu da se okolnosti i kontekst dece brzo menjaju. Novinar treba da obezbedi da ponovljeni materijal neće naškoditi tom detetu i da neće dete staviti u negativan kontekst.

15. Novinar koji koristi informacije i fotografije deteta sa njegovog/njenog ličnog računa u društvenim medijima, treba to učiniti samo u posebnim slučajevima, uz poštovanje privatnosti deteta.

16. Novinar ne treba da otkrije identitet deteta osuđenog za krivično delo. Identitet deteta se ne sme otkriti u bilo kom slučaju ako je on/ona osumnjičen, optužen ili osuđen za krivično delo, seksualnu žrtvu, žrtvu trgovine ljudima, žrtvu nasilja u porodici, ili ako je on/ona HIV pozitivna.

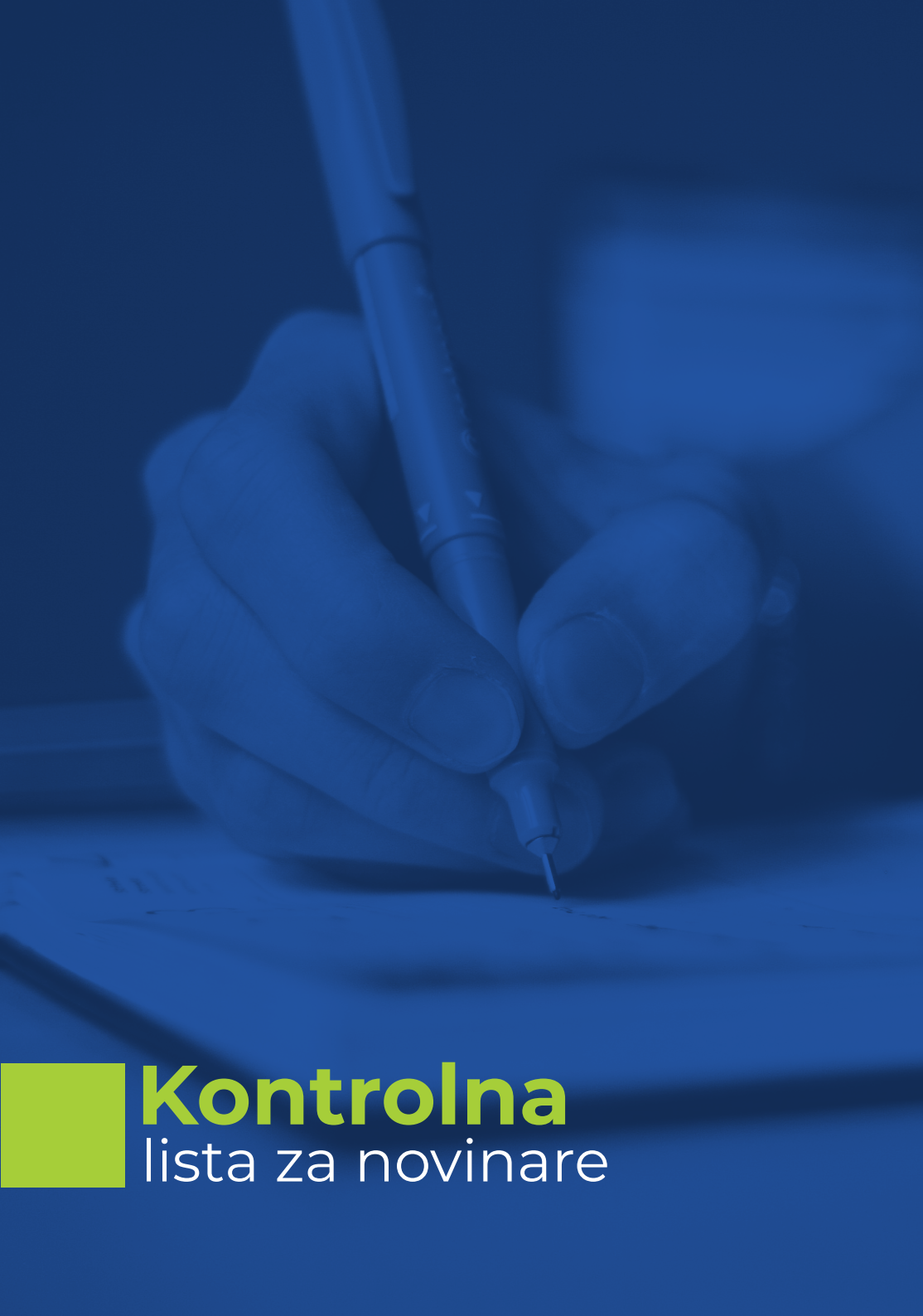
17. U gore pomenutim slučajevima, novinar treba da zaštiti identitet deteta tako što ne objavljuje nikakve informacije koje mogu dovesti do identifikacije deteta.

18. Novinar može konsultovati dete i roditelje ili staratelja o tome kako oni žele da budu opisani.

19. Otkrivanje identiteta dece se može sprovesti u slučajevima kada javni organi izdaju saopštenja za javnost sa potpunom evidencijom o deci, npr. kada traže pomoć u pronalaženju nestalog deteta putem fotografije, ili u retkim slučajevima kada dete treba da otkrije svoju stranu priče.

20. Kada novinar planira da izveštava o osetljivoj temi, on može konsultovati lekara, psihologa ili nastavnika.

21. Preporučuje se da novinar zadrži dokumente i materijale prikupljene tokom pripreme izveštaja o detetu kako bi dokazao da je postupao u skladu sa etičkim standardima.

Kontrolna lista za novinare

Da bi postupili u skladu sa ovim smernicama, novinarima se preporučuje da prilikom pripreme priče i pre objavljivanja iste, trebaju uzeti u obzir ovu kontrolnu listu koja je sastavljena u vidu pitanja.

- 1.** Da li sam kontaktirao roditelje ili staratelja kako bih unapred raspravljao o priči?
- 2.** Da li sam dobio dozvolu roditelja ili staratelja da intervjuišem dete?
- 3.** Da li sam se osigurao da dete neće imati nikakve fizičke ili emotivne posledice zbog mog izveštavanja?
- 4.** Da li poštujem pravo deteta na slobodu izražavanja?
- 5.** Da li sam se osigurao da će dete biti predmet priče, umesto da bude objekat?
- 6.** Da li sam se osigurao da dovoljno zaštitim privatnost deteta?
- 7.** Da li sam klasifikovao sve informacije koje bi mogle dovesti do otkrivanja identiteta deteta uključenog u ilegalne radnje, ili deteta-žrtve?
- 8.** Da li sam konsultovao stručnjaka kako bih razumeo složenu okolnost deteta?

Predlozi za novinare

Kako bi zaštitili prava dece unutar medijske agende, UNICEF preporučuje nekoliko tema koje novinari mogu sprovesti tokom njihovog izveštavanja. Neke od njih su navedene u nastavku. Teme su predstavljene u obliku pitanja koja se mogu predstaviti kao uvod od strane novinara.

1. Deca sa invaliditetom - koji zakonski i socijalni status imaju deca sa smetnjama u razvoju, da li imaju jednake mogućnosti u odnosu na druge, i kako se oni vide u društvu?

2. Deca i diskriminacija - da li su deca diskriminisana u bilo kom obliku, da li njihova etnička pripadnost igra ulogu u njihovoj diskriminaciji, i kako diskriminacija utiče na njihov život?

3. Deca i porodica - kako je "porodica" definisana u domaćem zakonodavstvu, da li su postupci razvoda u korist deteta i koliko se mišljenje dece uzima u obzir tokom ovih sudskih postupaka?

4. Dečiji rad – da li postoje institucionalni mehanizmi koji nadgledaju rad dece, da li su međunarodne konvencije o zaštiti dece primenjene na Kosovu, i da li postoje slučajevi prisilnog rada dece, ropstva dece, i seksualne eksploatacije dece?

5. Zdravlje i blagostanje dece - da li postoje godišnje statistike o zdravlju dece, koji je stepen njihove smrtnosti, da li postoje smrtni slučajevi pre petogodišnjeg uzrasta, i da li postoji širenje nekih bolesti, kao što je tuberkuloza?

6. Deca pod javnom brigom - koji su uslovi u ustanovama gde deca žive i uče, da li je zabranjena fizička kazna, kako se nadzire zloupotreba dece u dečjim domovima, i da li deca imaju sigurne pravne lekove za žaljenje?

7. Obrazovanje - da li deca imaju jednak pristup obrazovanju, bez obzira na njihovu etničku pripadnost ili mesto prebivališta (selo i grad), da li su deca uključena u određivanje školskih pravila i discipline, i da li su školarine pristupačne za roditelje?

8. Deca i zločini - Da li zakon tretira decu i mlade ljude drugačije od odraslih, kako se žrtve zločina vide u društvu, i kako su zaštićeni?

9. Seksualno zlostavljanje i eksploatacija dece - da li deca dobijaju bilo kakve informacije o seksualnom obrazovanju iz obrazovnih ustanova, kako se uspostavlja uzrast pristanka za seksualnu aktivnost, da li postoji zloupotreba dece u seksualne svrhe?

10. Odgovornosti države - da li se prati sprovođenje Konvencije o pravima deteta, koje su praznine u njenoj primeni, i šta rade autoriteti kako bi se suočili sa izazovima u primeni Konvencije?

UNICEF Kosovo

“Behije Dashi” 7, Prishtine/ Kosovo

tel: + 381 38 249 230/231/232

e-mail: prishtina@unicef.org

www.unicef.org/kosovoprogramme

Facebook: UNICEF Kosovo Programme

Këshilli i mediave të shkruara

Rr. Garibaldi OB-1, HY-19, Nr. 12

10000 Prishtinë

Republika e Kosovës

Tel: +381 38 739 398

e-mail: presscouncil.kosovo@gmail.com